

Oponentský posudok

Na habilitačnú prácu

Autor: Mgr. art. Marián Amsler, ArtD.

Názov: Divadlo a film – využívanie nových technológií v divadelnej praxi.

Oponent: Mgr. Michal Zahálka

Pracovisko/Profesionálne zaradenie: Institut umění – Divadelní ústav (redaktor), Městská divadla pražská (dramaturg), Mezinárodní festival Divadlo Plzeň (dramaturg), freelance (překladatel, redaktor, publicista)

Režijní tvorbu Mariána Amslera sleduji zejména na českých scénách pokud možno systematicky od časů jeho uměleckého vedení brněnského HaDivadla. Nebyl jsem nekritickým fanouškem úplně všech Amslerových inscenací, které jsem viděl (ostatně o kterém režisérovi by to člověk vůbec mohl říct?), ale byla mezi nimi celá řada těch, které se mi i po dlouhé době velice barvitě vybavují: namátkou *Platonova Perplex* z HaDivadla, *Škola pro ženy* z Klicperova divadla, *Velký sešit* z Divadla Petra Bezruče či *Lidé, místa a věci* z Divadla Andreje Bagara (posledně jmenovanou inscenaci jsme loni také s úspěchem představili na plzeňském festivalu Divadlo).

Obraz, který jsem si o něm udělal, je v první řadě obrazem umělce v dobrém slova smyslu univerzálního. Asi bych neuměl pojmenovat nějaký jednoznačný režijní rukopis, který by prostupoval celou jeho tvorbu: je v mých očích tvůrcem, který s rozvahou volí stylistické postupy v závislosti na žánru a povaze inscenovaného materiálu. Osobně mi to připadá jako vysloveně cenná vlastnost. Kdybych se měl přeci jen pokusit o jakési zobecnění, zdálo by se mi, že v rámci své generace česko-slovenských režisérů patří k těm, kteří ctí divadlo dramatické situace a své inscenace (byť třeba i silně stylizované a metaforické) budují od hereckých výkonů.

Když jsem jel do Bratislavy krátce po premiéře na *Fanny a Alexandra*, byl jsem proto dost zvědavý, jak se popasuje s něčím tak apriori technickým, jako je technika *live cinema*. Přiznám se dokonce, že ještě během první poloviny

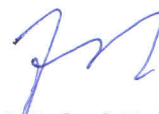
jsem na věc hleděl lehce nedůvěřivě. Živá projekce není žádnou převratnou novinkou a díky všemu, co jsem po Evropě viděl v rámci výběru pro plzeňský festival, jsem měl dojem, že už se mi její možnosti celkem okoukaly. Jen pár týdnů předtím jsem navíc v berlínské Schaubühne zhlédl inscenaci *Forbidden Zone* režisérky Katie Mitchell, která je co do technologické náročnosti naprosto špičková; něco takového patrně není v českém ani slovenském divadle ani zdaleka napodobitelné. Inscenace *Fanny a Alexander* na mě nicméně nakonec udělala velký dojem: postupně se ukázalo, že filmová technika tu není cílem (jako třeba u té Katie Mitchell), nýbrž prostředkem. Nikoliv divadlo ve službách technologie, ale technologie ve službách divadla. Tento způsob uvažování o živých projekcích coby nástroji umocňujícímu možnosti současného divadla potom Amsler potvrdil i v inscenacích *Vojny a míru* a *Čtverce*: pokaždé jinak, pokaždé se srozumitelnou, zřetelnou koncepční úvahou. A v neposlední řadě — pokaždé umělecky i technicky zvládnutě a přesvědčivě.

Cituje-li Amsler slova Jitky Goriaux Pelechové o tom, že dnes do divadla přichází první generace, která vyrostla před televizí, domnívám se, že věc je ještě složitější: dnes už do divadla přichází generace, která před televizí naopak *nevyrostla*. Člověk dneška je zvyklý na neustálý přísun videí z displejů chytrých telefonů, tabletů, ale třeba taky pohyblivých reklam v metru: tato vizualita nás obklopuje a zahlcuje a současné divadlo má ne snad povinnost, ale každopádně *možnost* na tento trend reagovat. Tyto reakce mohou být i poměrně extrémní, viz inscenaci *Jiní lidé* Grzegorze Jarzyny z varšavského TR, kde se fragmenty příběhů současných Varšavanů vyprávějí z velké části skrz stylizované projekce na trojici velkých displejů a tomuto vizuálnímu kódu je v inscenaci podřízeno naprosto vše. Trojice diskutovaných Amslerových inscenací ukazuje poněkud smířlivější přístup k tomu, jak lze technikou *live cinema* obohatit výrazový rejstřík moderního činoherního divadla. Amslerovy úvahy nastíněné v habilitační přednášce potom dokládají odpovědnost, s níž o těchto postupech režisér teoreticky uvažuje a jak poučeně (i na různých zahraničních příkladech) k nim přistupuje.

Jak na základě tří předložených inscenací a habilitační přednášky, tak na základě celkového významu jeho umělecké tvorby mohu udělení titulu docent Mgr. art. Mariánu Amslerovi, ArtD. jen rád a vřele doporučit.

Odporúčenie:

Odporúčam/neodporúčam uchádzačovi: odporúčam
udelenie umelecko-pedagogického/vedecko-pedagogického titulu docent
v odbore 2. 2. 4 Divadelné umenie (študijný program: divadelná réžia).

Mgr. Michal Zahálka